Artikel 100-inzet in de Middellandse Zee

Voorzitter: Van Campen

Artikel 100-inzet in de Middellandse Zee

Aan de orde is het **debat** over **de artikel 100-inzet in de Middellandse Zee**.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de plenaire afronding in eerste termijn van het artikel 100-debat over de inzet in de Middellandse Zee. Als eerste geef ik het woord aan de heer Markuszower als eerste spreker van de zijde van de Kamer.

De heer **Markuszower** (Groep Markuszower):
Heel veel dank, voorzitter. We hebben net een commissiedebat gehad. Er was gisteren een technische briefing. Wat ons betreft zijn alle vragen zeer goed door beide ministers beantwoord. Het formele gedeelte bij deze plenaire afronding is dus dat onze fractie zal instemmen met het sturen van een fregat dat defensieve maatregelen uit zal voeren. Het sturen van dat fregat dient wat ons betreft onze nationale veiligheid.

Ik herhaal graag wat ik ook in het commissiedebat heb gezegd: ik heb veel waardering voor onze dappere militairen die bereid zijn deze opdracht van het Koninkrijk uit te voeren en ik waardeer hen bijzonder. Ik wil hun namens mijn fractie een behouden vaart en een veilige terugkeer toewensen.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel, meneer Markuszower. Het woord is aan de heer Van Baarle voor zijn inbreng namens de fractie van DENK.

De heer **Van Baarle** (DENK):
Voorzitter. Namens de fractie van DENK wil ik mij aansluiten bij het respect en de waardering voor onze militairen die op dit moment ook al op reis zijn.

Voor onze fractie geldt dat wij vinden dat we zowel direct als indirect niet mee moeten doen met de oorlog van Trump en Netanyahu, die in strijd is met het internationaal recht. Het is een illegale oorlog, een illegale aanval. We hebben het tijdens het debat gehad over een aantal aspecten op grond waarvan Nederland op de een of andere manier er direct of indirect toch bij betrokken zou kunnen raken. We hebben het bijvoorbeeld gehad over het mandaat binnen de vlootgroep. Daarover waren de letterlijke woorden van de regering: "Het mandaat van andere landen kunnen we niet garanderen." Ook het antwoord op de vraag of bepaalde zaken uitgesloten kunnen worden, was dat er geen dingen hard uitgesloten kunnen worden. Dat was ook zo als het ging over de basis op Cyprus, waarvan we uit openbare bronnen weten dat daar Amerikaanse militaire capaciteit aanwezig is: ook dat kon niet hard uitgesloten worden. Dat was een als-danspel, maar tegelijkertijd hebben we gewoon te maken met openbare bronnen, waaruit blijkt dat die militaire activiteit op die basis aanwezig is. Dat is dus geen als-danspel. Nederland zou dus betrokken kunnen raken bij het beschermen van Amerikaanse militaire capaciteit en zou op die manier ook een

onderdeel van die oorlog kunnen worden.

Vervolgens hebben we het gehad over de informatie-uitwisseling, over het uitwisselen van het luchtbeeld. Vervolgens waren de letterlijke woorden van mevrouw Yeşilgöz, de minister van Defensie: "Hoe bondgenoten vervolgens met die informatie omgaan, is aan hen." Ergo, niet uit te sluiten valt dat het delen van bijvoorbeeld die informatie, bijvoorbeeld door de Verenigde Staten, ook voor offensieve doeleinden aangewend zou kunnen worden.

Dit brengt met zich mee dat voor de fractie van DENK geldt dat er onvoldoende waarborgen zijn om uit te kunnen sluiten dat we direct noch indirect betrokken kunnen raken bij de illegale oorlog van Trump en Netanyahu. Daarom wil ik graag de volgende motie indienen.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering Zr.Ms. Evertsen niet uit te zenden,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door de leden Van Baarle en Teunissen.

Zij krijgt nr. 508 (29521).

De heer **Van Baarle** (DENK):
Dat laat onverlet dat ik kan tellen in dit huis en dat ik vermoed dat de uitzending een meerderheid gaat krijgen. Dat betekent dat ik onze militairen die op missie gaan, graag een goede reis en ook een goede terugkomst wil wensen en hun familie sterkte wil wensen.

Dank.

De **voorzitter**:
Ik dank u wel, meneer Van Baarle. Het woord is aan mevrouw Van der Werf, voor haar inbreng namens D66.

Mevrouw **Van der Werf** (D66):
Dank u wel, voorzitter. Dank aan de experts van Buitenlandse Zaken en Defensie en aan de ministers van beide departementen voor hun heldere toelichting op de missie waarover wij vanmiddag spraken. Wij hebben goede gesprekken gevoerd over de inzet van Zr.Ms. Evertsen in de Middellandse Zee. Mijn fractie heeft deze inzet zorgvuldig gewogen en natuurlijk gevraagd of er een duidelijk en legitiem doel is voor deze missie. En dat is er! Door de roekeloze aanvallen van Iran, ook op landen die zich nadrukkelijk tegen deze oorlog hebben uitgesproken, is de veiligheid van Europese partners, Europese burgers en NAVO-bondgenoten in het geding. We worden geconfronteerd met de gevolgen van een oorlog die niet de onze is en daar moeten we ons tegen weren.

Voorzitter. Mijn fractie pleit er al jaren voor dat Europa zijn eigen broek ophoudt en dat Europese bondgenoten sámen optrekken om elkaar te beschermen in onzekere tijden. De doelstelling van deze missie, het bijdragen aan de verdediging van deze bij uitstek Europese carrier strike group en daarmee ook

aan de bescherming van Cyprus en onze andere bondgenoten, onderschrijft mijn fractie. Ook kunnen wij ons vinden in het duidelijk defensieve mandaat van deze missie.

Dan de vraag of Nederland een waardevolle bijdrage kan leveren. Ook daarop is het antwoord ja. De Evertsen is een bij uitstek capabel fregat, heel geschikt voor de defensieve aard van deze missie. Mijn fractie heeft het volste vertrouwen in het schip en zijn kundige bemanning om onder leiding van het Franse vliegdekschip een betekenisvolle bijdrage te leveren aan de luchtverdediging van het vlootverband, Cyprus en de bondgenoten.

Voorzitter. Mijn fractie weegt ook mee dat juist deelname aan een defensieve operatie het risico op escalatie en verdere betrokkenheid bij het conflict in het Midden-Oosten kan beperken. Door Europese partners en belangen te beschermen tegen mogelijke aanvallen verkleinen we de kans op een directe confrontatie.

Voorzitter, u hoort het: mijn fractie steunt deze missie. Ik wens dan ook de commandant en de bemanning van de Evertsen behouden vaart, wijsheid in hun handelen en een veilige terugkeer naar huis. Aan hun familie en naasten hier thuis: veel dank voor jullie steun en geduld.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Nanninga. Zij spreekt namens de fractie van JA21 en, zo begrijp ik, de SGP.

Mevrouw **Nanninga** (JA21):
Ja, voorzitter. U geeft het spannendste deel van mijn speech zo wel een beetje weg. Zoals gezegd huldigt de heer Stoffer vandaag de biddag voor gewas en arbeid en daarom nu aan mij de eer deze tekst ook namens de SGP uit te spreken.

Wanneer bondgenoten een beroep doen op Nederland om bij te dragen aan stabiliteit in onze eigen regio, moeten we daar altijd heel welwillend naar kijken. De Middellandse Zee is onze achtertuin en instabiliteit daar raakt niet alleen de landen in de regio, maar ook Europa en Nederland zelf. Veiligheid in de Middellandse Zee is dus van urgent Europees en Nederlands belang. Daarnaast kan deze defensieve missie een de-escalerend effect hebben. De missie kan het Iraanse regime afschrikken en de vermorzelde Iraniërs, die in hun land dapper standhouden tegen de terreur van de moellahs, zullen dit mogen opvatten als een teken dat de wereld ze niet in de kou laat staan.

Wij zeggen dan ook, zeker na de beantwoording van de vragen van de Kamer in een technische sessie, schriftelijk en in de eerste termijn zojuist door de ministers, volmondig onze steun toe aan de missie van het fregat Zr.Ms. Evertsen.

Wij maakten ons nog wat zorgen over de informatiedeling, want er zijn ook bondgenoten die geen mandaatpartner zijn, bijvoorbeeld Amerika en Israël, maar ook andere landen. Maar de beantwoording van de ministers heeft ons op dat punt gerustgesteld, zoals Don Ceder van de ChristenUnie ook terecht naar voren bracht.

Het gaat zoals gezegd om een complexe en onvoorspelbare situatie met risico's

en spanningen die snel kunnen escaleren. Juist daarom is het belangrijk dat duidelijk blijft wat het doel is van deze inzet en hoe deze past in een bredere strategie van samenwerking met bondgenoten.

Voorzitter. Met onze materiële inzet en vooral onze militairen leveren wij een bijdrage die binnen zo'n carrier strike group van grote waarde is. Het laat ook zien hoe Nederland en onze krijgsmacht worden gewaardeerd.

Wij wensen de mannen en vrouwen van de Evertsen veel succes, behouden vaart en namens JA21, maar zeker ook namens de SGP, Gods zegen.

De **voorzitter**:
Dank u wel, mevrouw Nanninga. Het woord is aan mevrouw Maes. Zij spreekt namens de fractie van de VVD.

Mevrouw **Maes** (VVD):
Voorzitter, dank. Dank ook aan de minister van Buitenlandse Zaken en de minister van Defensie voor de constructieve beantwoording en het heldere debat dat we hadden. Dit gesprek heeft voor de VVD in ieder geval de urgentie van de situatie en de noodzaak van de inzet van Zr.Ms. Evertsen onderstreept.

In de eerste termijn hebben we uitgebreid gesproken over Iran. Daar gaan we morgen natuurlijk nog de hele dag over doorpraten, dus hier laat ik het nu even bij. Het is goed dat het kabinet de risico's op eigen bodem, zowel fysiek als digitaal, scherp blijft monitoren. Fijn dat het kabinet het daarmee eens was. Dank voor de helderheid die de minister van Defensie kon geven over de medische borging binnen het vlootverband en de internationale commandostructuur. Dit geeft mijn fractie het nodige vertrouwen in de uitvoerbaarheid van deze missie en in het mandaat.

Voorzitter. Een breed gedragen signaal vanuit deze Kamer is van onschatbare waarde. Het sterkt onze militairen in de wetenschap dat Nederland achter hen staat terwijl zij opereren in een gebied met een hoog geweldsspectrum. Ik heb zelf in Afghanistan gewerkt; ik weet hoe belangrijk dit is. Daarbij past ook dat wij hen de noodzakelijke handelingsvrijheid gunnen. De VVD-fractie wil de operatie niet vanuit Den Haag micromanagen. We moeten vertrouwen op het vakmanschap van de commandant, op de samenwerking met Frankrijk en op de bemanning om op het beslissende moment de juiste keuzes te maken voor hun eigen veiligheid en die van onze bondgenoten.

Tot slot, voorzitter. Een woord tot de mannen en vrouwen aan boord van Zr.Ms. Evertsen. Jullie dragen een grote verantwoordelijkheid voor de veiligheid van Nederland en Europa. De VVD-fractie heeft het volste vertrouwen in jullie expertise en toewijding. Maar we vergeten ook het thuisfront niet. Achter iedere militair staat een gezin, een partner, ouders en andere familieleden, die deze militair moeten missen en dagelijks meeleven met de risico's van de missie. Jullie steun en veerkracht maken deze inzet mede mogelijk. Wij wensen de gehele bemanning een succesvolle missie en bovenal een behouden vaart.

Van harte steun dus van de VVD-fractie.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan de heer Struijs, die spreekt namens de fractie van 50PLUS.

De heer **Struijs** (50PLUS):
Voorzitter. Ministers, dank. Dank voor de afgelopen twee dagen, voor de duidelijkheid. Ik ben zeer te spreken over de technische briefing, waarin wij veel ruimte kregen en ik ook wel de grenzen opzocht wat betreft dingen waar je absoluut niet op door moet vragen. Ik vond het duidelijk en getuigen van veel deskundigheid. Maar het overtuigde mij ook van het defensieve karakter. Dat is wel belangrijk; dat blijft toch wel de grote rode draad. Wij gaan deze missie uiteraard steunen. In het contact dat wij hebben gehad met de uitvoerende mensen vonden wij de motivatie geweldig: zij weten precies waarvoor ze het doen. Ze doen het voor onze vrijheid, maar ook voor de vrijheid van mensen in Iran die hebben durven demonstreren en massaal zijn gedood door een regime dat doorgaat met martelen en nu op hol lijkt geslagen in deze oorlog. Kortom, 50PLUS staat achter deze missie. We weten dat het een onvoorspelbaar gebied is. Ik ben ook blij met de houding van de regering en met het feit dat zij ons tijdig zullen informeren op het moment dat er iets gebeurt waardoor de Kamer weer geïnformeerd moet worden.

Nogmaals dank, en behouden vaart!

De **voorzitter**:
Dank u wel. het woord is aan de heer Boon, die spreekt namens de fractie van de PVV.

De heer **Boon** (PVV):
Voorzitter. Ook wij danken de ministers voor hun beantwoording. De technische briefing was inderdaad goed. De PVV zal instemmen met deze missie. Wij spreken ook vanaf hier onze waardering uit voor de mannen en vrouwen van de krijgsmacht die worden uitgezonden. Zij staan klaar voor de veiligheid van ons land en onze bondgenoten. Wij wensen de bemanning van Zr.Ms. Evertsen een goede en veilige missie toe. Let goed op elkaar. Ik noem natuurlijk ook hun families en thuisfront, want die hebben het vaak — ik ben zelf uitgezonden — zwaarder dan de militairen zelf. Dat vergeten we weleens. De spanning zit daar. Wij willen ze echt een hart onder de riem steken gedurende de periode waarin hun man, vrouw, zoon of kind van huis is. Wij wensen hen allen een behouden vaart.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Dobbe, voor haar inbreng namens de SP.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Dank u wel, voorzitter. De SP wil geen onderdeel worden van deze olieoorlog van de VS. Uit het debat is duidelijk geworden dat het risico om hier wel onderdeel van te worden er wel is, tenzij we kunnen uitsluiten dat de Nederlandse bijdrage aan deze missie wordt ingezet om Amerikaans materieel te verdedigen dat wordt ingezet in de oorlog van de VS en Israël tegen Iran. Daarom hebben wij de volgende motie.

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het Verenigd Koninkrijk toestemming heeft gegeven voor Amerikaans militair gebruik van de militaire basis op Cyprus;

overwegende dat Nederland moet voorkomen onderdeel te worden van de oorlog van de VS, Israël en Iran;

verzoekt de regering uit te sluiten dat de Nederlandse militaire bijdrage ingezet wordt om Amerikaans militair materieel te verdedigen dat wordt ingezet in de oorlog tegen Iran,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Dobbe.

Zij krijgt nr. 509 (29521).

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Als deze motie niet wordt aangenomen, dan kunnen wij deze missie niet steunen. En als deze missie alsnog doorgaat — want ook wij kunnen tellen — wil ik wel alsnog nogmaals de bemanning een behouden vaart toewensen en ook hun familie en hun naasten heel veel sterkte in het missen van hun dierbaren tijdens deze missie.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dan is het woord aan mevrouw Teunissen namens de fractie van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Teunissen** (PvdD):
Voorzitter, dank. Ook dank aan de bewindslieden voor de beantwoording. Wij blijven vooropstellen dat de Cypriotische bevolking door de illegale aanval van de VS en Israël en door de aanwezigheid van een militaire basis in hun land in een benarde situatie terecht is gekomen. Wij vinden ook dat de veiligheid van de Cyprioten erbij gebaat is dat Nederland de aanval van de VS en Israël ondubbelzinnig veroordeelt voor wat die is, namelijk in strijd met het internationaal recht.

We hebben gehoord dat het kabinet niet kan uitsluiten dat de VS gebruikmaken van de militaire basis op Cyprus en dat Nederland die dus ook mogelijk gaat verdedigen. We hebben daarnaast in het debat helaas onvoldoende garanties gekregen van het kabinet over de mandaten van de andere landen en met name over de motieven van Frankrijk. Dit overtuigt ons er niet van dat een nauwere betrokkenheid bij de illegale oorlog kan worden uitgesloten. Daar maakt mijn fractie zich grote zorgen over.

Een heldere veroordeling door Nederland van deze schending van het internationaal recht, het ondernemen van acties tegen sluimerende genocide op de Palestijnen en het veroordelen van de aanvallen in Libanon en de uitbreiding van illegale nederzettingen op de Westbank zouden veel meer vertrouwen scheppen dat dit kabinet vanuit heldere kaders zal handelen. Ook daar zien wij een grote lacune.

Al met al concludeert mijn fractie dat een nauwere betrokkenheid van Nederland bij deze illegale oorlog niet uitgesloten is. Daarom kan mijn fractie deze missie

niet steunen. Wij wensen de militairen wel heel veel sterkte, succes, een veilige thuisreis en heel veel sterkte aan hun geliefden, want ze zijn al onderweg. Wij hebben begrepen dat de missie doorgaat, dus heel veel sterkte, ook namens ons.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Piri namens de fractie van GroenLinks-Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Piri** (GroenLinks-PvdA):
Voorzitter. Allereerst ook mijn dank aan de ministers voor de beantwoording tijdens het debat, maar ook aan alle ambtenaren voor zowel de technische briefing als het heel snel moeten beantwoorden van een hele reeks schriftelijke vragen. Het uitzenden van militairen is altijd een zeer serieuze aangelegenheid voor deze Kamer, waarbij we zorgvuldig met elkaar alle aspecten moeten afwegen.

Voorzitter. Mijn fractie bestempelt de oorlog die de VS en Israël zijn begonnen tegen Iran als illegaal en roekeloos. Mijn fractie wenst dan ook niet dat Nederland op welke manier dan ook, politiek of militair, steun geeft aan deze oorlog. Ik hoop dat het kabinet dat ook eens kan uitspreken.

Voorzitter. Belangrijk is ook dat bondgenoten en partners die niets met deze oorlog te maken hebben er wel de gevolgen van ondervinden, zoals ook onze EU-bondgenoot Cyprus. Vandaar dat wij vandaag steun uitspreken voor het besluit om de Zr.Ms. Evertsen in te zetten op de Middellandse Zee voor de verdediging van Cyprus en eventueel Europese NAVO-bondgenoten. Er is wat ons betreft sprake van een helder afgebakend mandaat dat strikt defensief is. Het verzoek om militaire bijstand komt van Cyprus en Frankrijk, twee belangrijke partners. Landen als Spanje en Noorwegen, die duidelijk zijn over de illegaliteit van deze oorlog, nemen ook deel aan deze missie. Ook de toezegging dat inlichtingen alleen in vlootverband zullen worden gedeeld, is voor mijn fractie belangrijk. Daarnaast heeft het kabinet net in de beantwoording duidelijk gemaakt dat de Britten geen toestemming hebben gegeven aan de Amerikanen om gebruik te maken van de basis op Cyprus voor aanvallen op Iran.

Voorzitter. Mijn fractie stemt dus in met deze missie. Wij wensen onze mannen en vrouwen een behouden vaart en uiteraard ook een veilige terugkeer. We waarderen zeer het werk dat zij doen voor niet alleen onze veiligheid, maar ook voor de veiligheid van onze bondgenoten. Natuurlijk wensen wij gedurende de missie ook de thuisblijvers veel sterkte.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan de heer Van Lanschot namens de fractie van het CDA.

De heer **Van Lanschot** (CDA):
Dank, voorzitter. Dank voor de ambtelijke voorbereiding en ook dank aan de ministers voor de nauwgezette beantwoording van de vragen. Wij moeten pal staan voor onze Europese bondgenoten en onze militairen, waarbij onze gedachten natuurlijk bij hun thuisfront zijn. Daarom steunt het CDA dit

kabinetsbesluit en wenst het onze mannen en vrouwen van de Evertsen een behouden vaart toe.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan de heer Vermeer namens de fractie van de BBB.

De heer **Vermeer** (BBB):
Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de ministers en hun ondersteuning voor de antwoorden en alle informatie die we gekregen hebben. Ook dank aan de collega's, want volgens mij hebben we op een respectvolle manier over dit gevoelige onderwerp gedebatteerd en het is goed dat mensen dat ook weten.

Onze fractie steunt deze missie en wenst onze mensen een behouden vaart toe. We willen ons respect tonen voor al de mensen die waken voor en werken aan onze veiligheid. Natuurlijk ook sterkte aan allen die hen liefhebben en die in spanning wachten totdat mensen weer thuiskomen.

Ik wil ook melden dat wij trots zijn op onze marine en onze defensie-industrie, want we zijn een klein land en toch hebben wij echt wat toe te voegen aan de bescherming van onze bondgenoten. Wij hebben in het debat vooral aandacht besteed aan het feit dat wij absoluut geen tweede Srebrenica willen en hebben het kabinet dan ook gevraagd of onze mensen op het fregat voldoende toegerust zijn om bij escalatie zichzelf te kunnen verdedigen met alle middelen die Nederland daarvoor beschikbaar heeft. Daar is bevestigend op geantwoord. We zullen het kabinet daaraan houden, maar we hopen dat we dat hier nooit ter discussie hoeven te stellen. Dus heel veel succes met de volgende stappen en hopelijk is dit conflict heel snel voorbij.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Ceder voor zijn inbreng namens de ChristenUnie.

De heer **Ceder** (ChristenUnie):
Voorzitter. Dank aan beide ministers voor de beantwoording net in het commissiedebat. Zoals ook uitgewisseld tijdens het debat, steunt de ChristenUniefractie de missie volgens het heldere en beperkte mandaat zoals uiteengezet in de artikel 100-brief. Het past bij de rol van Nederland om verantwoordelijkheid te nemen en bij te dragen aan de verdediging als er raketten en drones worden afgevuurd richting het grondgebied van bondgenoten, zeker als er ook een duidelijk verzoek vanuit Frankrijk ligt. Risico's zijn nooit uit te sluiten. Daarom hebben we ook een debat hierover gehad en heb ik extra vragen gesteld over de informatiepositie. Alles overwegend en gehoord de beantwoording van de ministers achten wij, gezien de brief en alle andere punten die naar voren kwamen, de inzet gerechtvaardigd.

We zijn wel beducht voor verdere escalatie van het conflict, waarbij ons in ieder geval nog geen duidelijke exitstrategie bekend is vanuit de VS en Israël. Dat debat gaan we morgen voeren, maar ik ga ervan uit dat Nederland de situatie scherp in de gaten houdt en de Kamer op de hoogte houdt als het mandaat verandert of als er nieuwe vragen van bondgenoten komen die het kabinet moet wegen.

Voorzitter. Ik wens alle mensen die thuisblijven veel succes en troost. Alle mannen en vrouwen die uitgezonden worden, wens ik namens de ChristenUniefractie Gods bescherming toe en een veilige thuiskomst.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Dassen namens de fractie van Volt. Formeel moet ik u vragen of u bezwaar heeft tegen zijn deelname, aangezien hij niet heeft deelgenomen aan de eerste termijn. Ik zie dat daar geen bezwaar tegen is. Ik nodig de heer Dassen van harte uit voor zijn termijn. Gaat uw gang.

De heer **Dassen** (Volt):
Dank, voorzitter. Het klopt dat ik niet deelnam aan de eerste termijn, maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat we dat debat niet goed gevolgd hebben. We hebben ook gekeken naar de antwoorden van de bewindspersonen. Veel dank daarvoor. Ik vind het wel belangrijk om vanuit hier aan te geven dat mijn fractie deelname steunt en dat we graag zien dat de Evertsen gaat bijdragen aan bescherming van Europees grondgebied, zijnde Cyprus. We hebben ook contact gehad met de Voltfractie in het parlement van Cyprus. Zij hebben aangegeven hoezeer zij waarderen dat Europese bondgenoten samen optrekken om ervoor te zorgen dat het Europese grondgebied veilig wordt gehouden. Ik denk dat het een krachtig signaal is om te zeggen dat op het moment dat Europa onder vuur komt, we daarin gezamenlijk optrekken en antwoorden als bondgenoten daarom vragen.

Het is goed dat het kabinet aangeeft dat deze afgebakende inzet draait om verdediging en om de stabiliteit van het Europese grondgebied en dat we dus ook niet zullen bijdragen aan de, wat mij betreft illegale, aanval van Israël en de Verenigde Staten op Iran en de oorlog daar. Het lijkt me belangrijk dat we daar op geen enkele manier onderdeel van worden, maar daar zullen we morgen verder uitgebreid het debat over voeren.

Voorzitter. Ik wens iedereen aan boord van de Evertsen, alle Nederlanders, alle Europeanen, alle betrokkenen, een behouden vaart en veilige terugkeer. Natuurlijk wens ik ook alle familie, vrienden en partners die thuis achterblijven veel sterkte in hun absentie.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Ik schors voor een enkel ogenblik zodat de twee moties kunnen worden rondgedeeld. Daarna zullen beide bewindspersonen nog kort het woord krijgen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**:
Ik heropen de vergadering en geeft het woord aan de minister van Buitenlandse Zaken.

Minister **Berendsen**:
Dank u wel, voorzitter. Ik wil in de eerste plaats uw Kamer en de betrokken leden bedanken voor de wijze waarop wij gezamenlijk dit proces behandeld hebben. Dat was in een hoog tempo, maar dit zijn wel besluiten die we heel zorgvuldig

moeten nemen. Dat hebben wij aan de kant van het kabinet gedaan en ik ben de Kamer zeer dankbaar dat we dat ook samen met de Kamer goed hebben kunnen vormgeven.

Ik behandel de motie op stuk nr. 508. Die ontraden wij. Dat heeft alles te maken met de overtuiging van dit kabinet waarom deze missie belangrijk is. Die is door verschillende Kamerleden ook al aangehaald. Wij geloven in de missie. Hiermee nemen wij verantwoordelijkheid, en gaan we ook in op het verzoek van Cyrus en het verzoek van Frankrijk om te helpen bij de bescherming van het grondgebied van Cyprus, van de vloot en van NAVO-verdragsgrondgebied. Dat betekent dat wij hier veel vertrouwen in hebben en dat ik vanaf deze plaats namens het hele kabinet de bemanning een behouden vaart wil wensen, alle steun voor het thuisfront en natuurlijk een veilige terugkeer.

De **voorzitter**:
Dank u wel. Het woord is aan de minister van Defensie.

Minister **Yeşilgöz-Zegerius**:
Dank u wel, voorzitter. Heel veel dank in de richting van de Kamerleden voor een zorgvuldig debat en ook heel veel dank voor de brede steun voor deze operatie. Met het fregat zullen wij bijdragen aan de verdediging van het vlootverband, Cyprus en het NAVO-verdragsgebied. Nederland laat op deze wijze in Europees verband zien verantwoordelijkheid te willen en kunnen nemen.

Voorzitter. Ik heb één motie, op stuk nr. 509, van mevrouw Dobbe van de SP. Die ontraad ik, onder verwijzing naar het debat.

Ik zou graag willen afsluiten net als iedereen hier ook heeft gedaan, met mijn waardering uit te spreken richting de bemanning en de staf van Zr.Ms. Evertsen. Natuurlijk wens ik ook het thuisfront veel sterkte. Wij wensen hun een behouden vaart en hopen dat ze snel ook weer terug kunnen keren naar hun families.

Dank u wel.

De **voorzitter**:
U heeft nog een interruptie van mevrouw Dobbe.

Mevrouw **Dobbe** (SP):
Geen interruptie maar een ordevoorstel. Zou het mogelijk zijn om zo meteen bij de stemmingen eerst onze motie in stemming te brengen, zodat wij weten wat we moeten stemmen bij de motie-Van Baarle/Teunissen? Dus graag de motie op stuk nr. 509 als eerste en de motie op stuk nr. 508 als tweede.

De **voorzitter**:
Ik denk dat daar geen bezwaar tegen is. Dus laten we dat zo doen.

Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beraadslaging. Namens alle leden van de Tweede Kamer wens ik onze militairen die worden uitgezonden, een veilige missie, een behouden vaart en thuiskomst. Ook veel succes en sterkte gewenst voor familie en geliefden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
Ik schors een kort ogenblik. Daarna zullen we gaan stemmen.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.